

Po pošti prejeman:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejeman:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 6 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 242.

V Ljubljani, v ponedeljek 22. oktobra 1900.

Letnik XXVIII.

O obrtu in delavskih raz- merah.

(Govoril na II. slov. kat. shodu dr. M. Matek.)
(Konec.)

Posebno skrb zahteva delo otrok. Dokler otroci niso telesno in duševno dovolj razviti, naj se ne rabijo za delo po delavnicah ali tvornicah — sploh naj se otroško delo odpravi. Razvijanje moči se namreč zatira pri mladem človeku, ako se prezgodaj uprega v delo.

Jednako je treba strogo paziti, da se žensko delo omeji na dela ženski primerna, posebno na domača opravila pri hiši, za katera so prav za prav odločena. Delo v domači hiši brani žensstvu njegovo dostojnost, lajša dobro vzgojo otrok in pospešuje družinsko srečo. Popolnoma pa naj se prepove ženskam ponočno delo.

Delo, s katerim naj se živi delavec, naj mu donaja toliko plačo, da more pošteno živeti tudi z družino. To zahteva krščanska pravičnost, poštenost in ljubezen. »Pravica zahteva od države«, pravi Leon XIII., »da ona v tem oziru delavcem preskrbi in zagotovi primeren delež od dobička pri delu, toliko jim mora nesti delo za stanovanje, obleko in hrano, da se pošteno preživijo. Ako torej država, kakor je njena dolžnost, vse potrebno ukrene, da izboljšuje položaj delavskih stanov, s tem ne dela nikomur krivice; koristi pa s tem država celoti, kateri očitno mora biti mnogo na tem, da v bedi ne vzdihuje stan, katerega država za delo tako neobhodno potrebuje«.

Plača naj se jim izplačuje v gotovini. Strogo pa naj se prepove, siliti delavce, da vsaj za del plače vzamejo blago, ki se jim dražje zaračuni, kakor je vredno.

Dolžnost države je, skrbeti za varnost življenja in zdravja delavcev. Zato naj se strogo nadzorujejo vsa podjetja, gleda nato, ali so v redu varnostne priprave, zdrave delavnice, zdrava stanovanja itd. Nadzorstvo, če ne zadostuje, naj se torej pomnoži, oziroma naj se jim prideli delavci, in se nastavi za delavke nadzornice. Društva pa, ki naj skrbijo za zdrava in primerna stanovanja, naj se podpirajo od države in dežele.

Ali ne samo zdravje, ampak tudi pravica mora se varovati. Delavci imajo pravico zahtevati, da se odstranijo po delavnicah vse nevarnosti za pravico. To pravico imajo od Boga; država pa jim mora to pravico varovati.

Naposled priporoča Leon XIII. v varstvo delavskih pravic in koristi razsodišča. Ta razsodišča naj se sestavljajo iz zastopnikov delavcev in delodajalcev in naj razsojajo v preprih med delavci, pa tudi med delavci in delodajalci. Gotovo bi taka razsodišča mnogo pripomogla, da se ublaži obstoječe nasprotstvo med stanovi, vsakemu varujejo svoje pravice, nasprotni interesi se, kakor je prav, poravnajo, in sploh pomirijo družabne razmere.

II.

Da se varuje delo poštenim obrtnikom, in odstranijo sleparski elementi, naj se uvede in strogo izvršuje izkušnja sposobnosti v vseh vrstah obrta. S tem naj se povzdigne proizvodnje dobrih izdelkov; in obrtni stan naj s tem pride ne samo k časti, ampak tudi k zaslužku. Učenci in pomočniki naj se izužijo svojega obrta vsestransko. Neizučeni pomočniki pritiskajo le na plačilo izučeni, in nesposobni mojstri delajo sposobnim neopravičeno konkurenco. S tem naj se zabrani tudi mojstrom, delati samo z učenci, in naj se primorajo skrbeti za primerno odgojo in izobrazbo vajencev. Po jednišnicah pa naj se delo uredi tako, da ne bo v kvar malemu obrtu.

Mnogo škoduje obrtnikom določba § 37 sedanjega obrtnega reda, po kateri ima vsak obrtnik pravico, vsa za popolno napravo svojih izdelkov potrebna dela združiti in imeti za to potrebne pomočnike drugih obrtov. Na podlagi tega določila obrtnega reda razvila se je konkurenca med obrtniki samimi Rokodelci iz tega kraja prišli so ob svoje delo in najboljše naročnike, ker so podjetniki več obrtov združili v svojih rokah. Rokodelski monopoli pa se morajo zabraniti na vsak način. Vsako rokodelstvo naj ima svoje delo in svoj zaslužek in se varuje proti neopravičenim konkurentom.

V sedanjih trgovskih in obrtnih zbornicah sta skoraj povsod v večini velika in-

dustrija in trgovina na škodo obrta. Da morejo tudi obrtniki uspešno zastopati svoje koristi, naj se ustanovijo samostojne obrtne zbornice.

Kot prekoristno sredstvo v obrambo obrta priporoča Leon XIII. zadruga, kazaje na njihovo blagodejno delovanje v srednjem veku ne samo v prilog obrta, ampak tudi umetnosti, ter povdarja, da je pravica, združevati se v obrambo svojih pravic in koristi, utemeljena v prirodnem pravu, in da jo torej tudi država mora priznavati. Seveda se morajo te zadruga napredku in razmeram našega časa primerno urediti.

Njihov namen naj bo, spraviti v soglasje koristi izdelovalcev in potrebovalcev, in gojiti duha edinosti in bratstva med združniki. S tem naj se zagotovijo združnikom stanu primerni dohodki in gospodarski obstanek. Pojedinci naj se ne bogatijo na škodo drugih, ampak rokodelstvu v svojej celoti naj se zajamči blagostanje, čast in političen vpliv. Na ta način naj se združnikom, kakor v srednjeveških cehih, zagotovi pravica do dela in urejuje vse izdelovanje in razpečevanje izdelkov po posebnih krajevnih razmerah, kakor zahteva občni blagor.

Združna čast naj krepki obrtniku samozavest, in združno varstvo in pomoč naj zagotavlja poštenemu delu primeren zaslužek nasproti pritisku velikega kapitala. Zadruga naj si nabavlja stroje, surovine itd.; za razpečevanje svojih izdelkov napravljajo svoje prodajalnice in združujejo obrtnike v gospodarske zadruga.

Razun tega naj bo njihova naloga, skrbeti za revne in onemogle ude, za vsestransko strokovno izobrazbo in versko odgojitev pomočnikov in učencev ter sploh urejati razmerje med mojstri, pomočniki in učenci. V hiši mojstra naj se nauči učenec razun rokodelstva tudi strahu in reda in pravnega življenja, pomočnik pa lepega obnašanja, zmernosti in pokorščine.

Zadruga naj določuje po krajevnih razmerah največje število učencev in najmanjšo plačo pomočnikov, uvaževaje cene živeža in stanovanja v dotičnih krajih. Gledati mora tudi na to, da se učenci ne izkoriščajo za

druge kakor obrtne namene, da se ustanovijo strokovne šole, v katerih naj se teoretično in praktično izobrazujejo v svojem rokodelstvu, in pri potovanju preskrbijo primerna prenočišča. Izdaja naj pomočniške knjižice, iz katerih se lahko vsak prepriča, kje in kako dolgo je delal pomočnik.

Da bodo zadruga mogle doseči svoj namen, treba je posebno dvojnega. Pred vsem naj se da zadrugam razsežna samouprava brez vsakega birokratizma. To se mora odločno zahtevati! Te samostojne zadruga naj potem stopijo v deželne in državne zveze, da bodo složno in tem krepkeje zastopale svoje koristi.

Država ima dolžnost, po zakonodajstvu in upravi varovati obrt in pošteno delo. Ali ugoden uspeh bode le tedaj dosegla, ako obrtnike in delavce preveva pravi krščanski duh.

Srednjeveški cehi bili so za mesta prav blagoslov in so prinašali prebivalcem blagostanje — in zakaj? Ker so imeli za svojo podlago nespremenljiva krščanska načela in iz njih zajemali svojo življenjsko moč.

Slavni Windhorst izgovoril je na volilnem shodu dne 2. februarja 1890 v Kolinu te-le besede: »Po mojem mnenju je največja nevarnost v tem, da prava vernost, krščansko misljenje, čuvstvovanje in življenje bolj in bolj ginejo izmed ljudstva. Ko bi bili za praktično ljudsko življenje res vodilo nauki krščanstva, ko bi se delodajalci in delavci po njih ravnali, potem po mojem mnenju ne bi bilo delavskega vprašanja in nasprotstva med stanovi. Najprej mora torej krščanski duh med ljudstvo.«

Kadar bo torej geslo katoliške cerkve »Moli in delaj« imelo popolno veljavo v zasebnem in javnem življenju, tedaj bodo tudi obrtnikom in delavcem zasijali boljši dnevi.

Volilno gibanje.

Predpustna ka-li?

Zadnji »Gorenjec« piše: »Kakor se nam poroča, sklenilo je minuli četrtek več boljših kmetov kranjskega okraja voliti v drž. zbor namesto dosedanjega poslanca Pogačnika g. Povšeta, če kandiduje iz proste roke in se

tla, zraven prevrnil oba lončka, me objel in me pričel stiskati in poljubljati. Od tedaj me je že nazival vsekdar »mladi gospod«. Pri vsem tem pa mi ni mogel celih štirinajst dni odpustiti prevrnjene smetane: »Jaz ne sem polagoma diljico«, je godrnjal, »tu mora vmes priti. Ravno pravi čas si je izbral« itd.

Oče je namerjal ali vsaj obljubil mi je prav pošteno me pretepsti zaradi onih dveh »srednje« v kaligrafiji in nemščini. To pa so mu ubranile z jedne strani moje solze in sveto obljubovanje, da se bom drugi semester bolje poprijel, z druge strani posredovanje moje ljube mame, bolj pa kot vse strašen vrišč, ki ga je zagnal Mikolaj. O taki stvari, kakor je kaligrafija, se je delal, kakor se ne bi ničesar ališal, in kazni za neznanje nemščine se mu je zdela prav hotentotska.

»Kaj je Luter ali Švab!« je vzkliknil. »Ali je gospod polkovnik umel nemščino? Ali mar — je pristavil obrnivši se na njegovo očeta — gospod umejo nemščino? Ko smo srečali Nemce pri . . . ljubi Bog naj si zapomni krajevna imena . . . nismo ž njimi govorili nemško, zakaj kazali so nam seve le hrabet«.

(Dalje prih.)

LISTEK.

Stari strežaj.

Spisal H. S. — Prevel Fr. V.

(Dalje).

»Kaj se potikaš tu okoli? Jaz pregledujem prašnice. — To je vse.« — Potem je pristavil oponašaje me:

»Mikolaj! Mikolaj! Če je treba kapic, potem je Mikolaj zadaj, Mikolaj spredaj, drugače pa naj bi ga volkovi požrli. Bolj pametno je, učiti se, streljanje ti ne da soli v glavo«.

»Jaz sem se že naučil lekcij«, sem odgovoril na pol jokaje.

»Lekcijo naučil. Hm, vse gotovo in dovršeno. To se uči in uči, pa vendar ostane glava prazen tortniser. Jaz ne dam nobenih kapic, bašta. (Pri teh besedah pa je že brskal po žepih.) Saj mu še enkrat kapica odleti v oko in Mikolaj bo poparjen. Potem reko: Kdo je kriv? Mikolaj. Kdo mu je pustil streljati? Mikolaj!«

Neprenehoma klepetaje je šel potem v kabinet mojega papa, vzel pištolo s stene in pihnil prah ž nje, pri čimer je nešteto krat

zatrjeval, da ni vredna ne enega strela smodnika; potem je vžgal luč, nataknil kapico in mi dal pištolo, da bi meril, pri čimer šele sem imel pravi križ.

»Kako drži pištolo«, je vzkliknil, »kakor pravi feldvebelj. Ti naj bi rajši sveče ugaševal v cerkvi, kakor cerkvenik«.

Pri vsem tem nas je učil ob priliki vojaščine. Prav dostikrat smo morali po jedi marširati pod njegovim komando, pri čimer je pater Ludovik z nami marširal, ki se je pri tem kaj smešno vedel. Tedaj ga je pogledal Mikolaj od strani in, dasiravno se je njega samega najbolj bal in ga spoštoval, se ni mogel vzdržati, da ne bi vzkliknil:

»Eh, prečastiti marširajo za las kakor stara krava«.

Jaz sem bil kot najstarejši najholj pod njegovim komando in sem imel največ prestat. Kljub temu je tulil stari Mikolaj, ko so me poslali v mesto v šolo. kakor da bi se največja nesreča pripetila. Stariši so mi pripovedovali, da je imel še celih štirinajst dni oči polne solz in je ves čas godrnjal: Tu so poslali otroka, Bog ve kam. In če tam umrje! O joj, o joj! Zakaj mu bo šola? Kaj ni grajščak? Latinsčino naj bi študiral,

Salomona hočejo napraviti iz njega. Kaka neumnost! Otrok je proč, in jaz ubogi starček lazim po vseh kotih okoli in iščem, če sari nisem zgubil«.

Še danes mislim na to, kako sem prvič prišel ob praznikih domov; še vse je spalo doma. Ravno daniti se je pričelo, bilo je zimsko jutro in snežilo je. Tišino je motilo le škripanje vedra na vodnjaku in lajanje psov na dvorišču. Okna so bila zaprta, le kuhinjsko okno je žarelo v svetli luči, ki je rožnato barvala tudi sneg, nakopičen pred pragom. Jaz sem bil tedaj prišel žalosten, potr in s strahom domov, kajti moje prvo izpricevalo ni bilo ravno izvrstno. Pokazal sem se bil še precej neokornega, preden sem se bil vsemu privadil, si pridobil potrebne zvedenosti, primerno spoznal šolsko disciplino. Zatorej sem se bal očeta, bal strogega obraza in usodnega molčanja patra Ludovika, ki me je bil vzel iz Varšave. Bilo mi je torej prav obupno pri sru, ko so se nenadoma odprla kuhinjska vrata in je gazil po snegu stari Mikolaj s svojim od mraza rdečim nosom in z dvema lončkoma še kadeča se smetane na neki diljici. Ko me je ugledal, je vzkliknil: »Moj zlati, dražestni mladi gospod!« naglo je postavil diljico na

postavi na nevtrarno stališče. — Menimo, da o tako nesmiselnem beganju volilcev ni da bi resno odgovarjali, kar je znano, da je vodja P o v š e bil poslanec dolenskih kmet-skih občin in bo v tem kraju tudi sedaj kandidat, gorenjski kmetje pa nimajo nobe nega vzroka iskati novih kandidatov, ker je bil dosedanji poslanec g. Pogačnik jako delaven in skrben za svoje volilce, ki so se v raznih zadevah nanj obračali in ga bodo tudi pri prihodnjih volitvah postavili za svo-jega kandidata.

Volilno gibanje na Štajerskem.

S Štajerskega: Kako zanesljiva so sporočila celjske »Domovine«, smo že večkrat dokazali; »Domovina« ni po-skusila temu ugovarjati. Danes vam pošljem nov dokaz o njenih nesrečnih naznanilih za-stran volilnega gibanja. Piše namreč v zad-nji številki: »kandidatura za V. kurijo Celje, Brežice, Slovenji gradec, Ptuj, Ljutomer se je pustila (na shodu v Ptujem) in suspenso, ker se volilci niso zjediniili z duhovniki za kandidata«. Pred nami leži pismo, podpisano od predsednika onemu zborovanju v Ptujem, v katerem se naznanja, da se je shod »z večino glasov izrekel, da ni vzroka odstraniti dosedanjega zaslužnega poslanca te kurije in, da se naj g. Josip Žičkar zopet kandidira za V. kurijo«.

Ali ni zgornje poročilo v »Domovini« zopet novo »farbanje?« Zraven tega se na-hajajo še jako razžaljive besede v oni notici »Domovine«. Pravi namreč: »duhovniki se niso mogli zediniti z volilci« zastran kan-didata V. kurije. Tako torej! V očeh »Do-movine« niso duhovniki več volilci! Dobro vemo, da po želji »Slov. Naroda« bi ne smeli duhovniki nič govoriti pri volitvah; a da je »Domovina« tudi že tako očitno pokazala svoje zobe protiduhov-nikom, tega še nismo pričako-vali. Se ve: »Domovini« bi bil duhovnik prijeten le takrat, če bi vse lepo mirno pustil, kako liberalci, bodisi slovenski ali nemški, begajo naše ljudstvo; če bi posebno v okrajih, kjer kandidira slovenski liberalci, oči zatisnil, ali pa celo podpiral duhovnik liberalnega kandidata: tak duhovnik bi se najbrž že smel po milosti »Domovine« ude-leževati volitve.

Večkrat je »Domovina« že zahtevala, naj duhovniki pri miru pustijo ljudstvo, da si bo samo izvolilo svoje poslance, kakoršne si hoče. Gorje slovenskemu narodu, če slo-venski duhovniki ubogajo opomin »Domov.«! Kaj bi bilo z Slovenci na Koroškem pa tudi posebno ob jezikovnih mejah na Štajerskem in Primorskem, če naj duhovniki po zapo-vedi »Domovine« roke lepo križem držijo? Pa »Domovina« bo rekla: o! tam ob jezi-kovnih mejah, tam že sme tudi duhovnik braniti slovensko ljudstvo. Pa kedar bodo te meje zavarovane, potem se pa ima du-hovnik umakniti v stran, potem bomo mi slovenski liberalci komandirali. Res to bi bilo po želji »Slov. Naroda« in »Domovine«. Toda, dokler se bo katoliška duhovščina zavedala svojih dolžnosti do slovenskega na-roda, bo delala za njegov blagor tudi proti volji slovenskih liberalcev.

Slednjič še vprašamo »Domovino«, kaj pa pomenijo besede: »vsakdo ve, kako se je dosegla volitev Žičkarja pred tremi leti«. Kako se je pa neki dosegla? Povej no »Do-movina«, kakšne nepostavnosti so se pa go-dile takrat? Prisiliti ni nihče mogel ne ta-krat, pa ne bo prisilil tudi zdaj ne volilcev, da bi glasovali za kandidata, katerega pri-poročajo ljudje, ki so v tesni zvezi s kranj-skimi nemčurji.

Iz ptuj-skega o k r a j a: »Domov.« št. 82 od 19. t. m. piše str. 443. »Shod zaupnih mož v Ptuj dne 18. t. m. postavil je soglasno kandidatom za kmečko skupino Ptuj Ljutomer g. dvor. svetnika Fr. Ploja. Kandidatura za V. kurijo Celje-Brežice-Slov. Gradec-Ptuj-Ljutomer se je pustila in su-spenso, ker se volilci niso zjediniili z du-hovniki za kandidata. Ta notica »Domovine« zastran kandidature Žičkarjeve je popolnoma neresnična, ker se je na shodu zaupnih mož v Ptuj dne 18. t. m. sklenila sledeča re-solucija: »Shod zaupnih mož izjavi, da nima nobenega vzroka odstopiti v V. kuriji od dosedanjega kandidata vlč. g. dekana Žičkarja, ker je do sedaj dokazal, da zasluži popolno zaupanje svojih volilcev«. Toliko resnično in ljubo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. oktobra.

Češt in nemška katol. ljudska stranka. Nemški liberalni listi so minule dni zelo obširno poročali o zadnjem posvetu vplivnih članov nemške katoliške ljudske stranke ter trdili mej drugim, da se je stranka odločno izjavila proti češkemu drž. pravu ter da ne mara hoditi s Čehi. Ta vest je pa bila popolno neosnovana, ker pri tej seji ni prišlo do prav nikakih sklepov. Ker so pa mladočeški listi vključ temu še vedno verjeli nemško liberalnim glasilom, je baron Dipauli pooblastil poročevalca »Lidovih No-vin«, naj izjavi v svojem listu, da se tekom cele razprave niti z jedno besedo ni ome-njalo Čehov in njih politike. Posebej pa še izjavlja baron Dipauli, da ni nihče govoril o proticerkvenem gibanju mej Mladočehi. Nemški liberalci bi radi dosegli svoj konečni cilj, a sedaj se jim stvar še ni sponesla.

Za kompromis mej Mlado- in Staročehi se ogreva v »Budivoju« neki trezni, oziroma zmerni češki politik. Pravi namreč, da je že skrajni čas, da izstopijo Staročehi iz dosedanje rezerve, a ne kot Mladočehom sovražna stranka, marveč naj skušajo skleniti z njimi kompromis, da si zagotovijo primerno zastopstvo. To bi bilo ljubo tudi Mladočehom, ker bi se na ta na-čin iznebili lahko nekaj svojih manj zmognih kandidatov in bi naložili nekaj dosedanje odgovornosti na staročeska bremena. Odgo-vornost za delovanje čeških poslancev bi potem zadela ves narod. V dosego tega kompromisa predlaga »Budivoj« staročeski strankarski shod, na katerem naj bi bilo v razgovoru to vprašanje.

Volitveno gibanje na Tirolskem.

Boj za mandat v V. skupini se je vnel na celi črti. Poleg barona Dipaulija bodo naj-prej Schöpferjevi šli v boj za dež. poslanca Schrafla, nemški liberalci in menda zmerni nacionalci so pa določili viničarja Zei-gerja svojim kandidatom. Baron Dipauli se bo moral torej boriti z dvema nasprotnikoma. Mogoče je torej, da pride event do ožje volitve, pri kateri se brezdvomno združite obe nasprotni stranki. Tem povodom se iz-nova tudi naglašja, da ni misliti na zjedi-njenje katol. ljudske stranke in krščanskih socijalcev. Vključ temu Dipauli še ni izgubil vseh nad na konečno zmago.

Volitveni oklic nemških liberalcev.

V sobotni seji nemške liberalne stranke se je skoro soglasno vsprejel volitveni oklic, ka-koršnega je predložilo vodstvo stranke in kateremu pravi nemško-liberalno glasilo, da je »zu bescheiden«. Iz oklica posnamemo tu le nekaj bolj markantnih stavkov. Bližnja bodočnost, pravi oklic mej drugim, mora odločiti, ali se ohrani Avstrija kot jedinstvena država, ali pa se razbije v kosce ter izroči na milost in nemilost slovenski dik-taturi. Poslednje zahtevajo naši nasprotniki in nevarno bi bilo misliti, da ima narod-nostni boj samo namen urediti uradni jezik v posamnih deželah. Ne, boj se bije samo za obstoj Avstrije. Vlada dosedaj še ni sto-rila svoje dolžnosti, upamo pa, da bo sode-lovanje svoje naloge sveste si vlade in vest-nega (!) ljudskega zastopstva zboljšalo te razmere, in da se z zakonito določitvijo nemščine kot državnega ozir. posredoval-nega jezika zagotovi jednotna sostava dr-žave. — »Državo ohranjujoča« stranka dolži torej Slovane popolno istih nečastnih de-janj, kakoršnih so jih Slovani že davno ter po pravici dolžili. Res je, da se bije boj samo za obstoj Avstrije, a njej preti nevar-nost le od strani nemških liberalcev.

Funkcijska doba članov obrtnih zbornic bo glasom poročila praške »Pol.« podaljšana za šest mesecev, to je za prvo polovico prihodnjega leta, da se morejo pra-vočasno izvršiti volitve iz skupine obrtnih in trgovinskih zbornic. Dotična podaljšava se izvede s pomočjo § 14. S tem bo vlada ustregla resolucijam, ki so jih pred nedav-nim poslale razne obrtne komore.

Napad na ruskega carja. Angleški listi prinašajo obširna poročila o nekem na-padu na ruskega carja, ki se je pripravljaj pred mesecem dnij na železnici mej posta-jama Losova in Sebastopol. Na tej progi je več predorov, zadnji mej njimi je 1600 m. dolg. Štirinajst dnij pred carjevo vožnjo po tej progi so opazili, da neki dijak nekaj raz-

kopava pri tem predoru, toda temu dejstvu spočetka niso pripisovali nikake važnosti, ker so menili, da išče dijak črvov za riba-renje. Pozneje so pa orožniki zapazili, da je bila neka cev v predoru napolnjena z raz-streljivimi snovmi. Odstranili so jo še pravo-časno in razstrelili na prostem. Pri tem se je pokazalo, da bi ne bil uničen samo carski vlak, marveč porušil bi se bil tudi ves pre-dor. Pri poznejših preiskavah se je poka-zalo, da je bila proti carju organizirana cela zarota. Mnogo zarotnikov so že prijeli.

Blvšt državni kancler knez Hohen-lohe vključ svoji visoki starosti menda ni šel prostovoljno v pokoj. Berolinski listi poročajo, da mu je došel migljaj z najvišjega mesta, naj vložijo prošnjo za upokojenje. Temu je vzrok nemška politika v Kini. Stari kan-cler se namreč v celo zadevo ni prav nič vtikal ter prepustil raje vso stvar grofu Bülovu. V raznih krogih se je že jelo po-vpraševati: kjer je državni kancler? To ce-sarju ni bilo všeč in poslal mu je »plavo« polo.

Španski parlament se snide 20. no-vembra. Tako je sklenil v sobotni seji mi-nisterski svet. Prvotno je bila določena otvo-ritev zasedanja na 12. november. Ker se pa tedaj vrši v Madridu špansko-ameriški kon-gres, katerega se hoče na vsak način ude-ležiti vlada in vsa oficijelna Španija, se je sklenilo, da parlament za čas kongresa ne zbora.

Nemško - angleška pogodba glede Ktne. Mej brzovjavi smo že omenili, da se je sklenila mej nemško in angleško vlado pogodba, ki temelji na sledečih načelih: 1. Skupni, trajni mejnarodni interes zahteva, da ostanejo odprte kitajske luke ob rekah in morskem obrežju vsem narodom brez raz-ločka. 2. Nemška in angleška vlada sedanjih razmer v Kini ne bota izrabili v to, da bi se polastili kakega dela kitajske zemlje ter bota sploh delali na to, da se tudi ostale velesile ne okoristijo s kitajsko zemljo. 3. Ko bi pa vključ temu kaka velesila hotela si prilastiti kak del zemlje, pridržujeta si obe vladi pravico, posvetovati se poprej o even-tualno potrebnih korakih v varstvo lastnih interesov v Kini. 4. O tej pogodbi obvestita vladi Francijo, Italijo, Japan, Avstro-Ogersko, Rusijo in ameriške zvezne države ter jih po-vabita, naj pritrdijo naznanjenim načelom. — Predstojeca pogodba je očitno naper-jena proti Rusiji, ki namerava za vojno od-škodnino zahtevati od Kitajcev del sveta ob severni meji.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 22. oktobra.

Štajerski Slovenci v Ljubljani.

Včeraj ob 1/2 10. uri dopoldne pripeljalo se je okolu 100 štajerskih Slovencev v Ljubljano ogledat si umetniško razstavo. Na kolodvoru sta pozdravila došle goste gosp. Duffe in g. M. Hubad, v veliki dvorani »Čitalnice« v »Narodnem domu« pa župan Hribar. Obakrat je odgovoril gospod dr. Sernec. Popoldne se je mnogo gostov udeležilo ljudske predstave v gledališču, zvečer pa predstave opere »Zrinjski«. Po predstavi je bil komers v »Narodnem domu«. Prvi je govoril svetnik g. Franke kot predsednik »Umetniškega društva«. Zahvalil se je gostom na posetu ter je povedal, da nekateri Hrvati žele, da bi se razstava pre-nesla za nekaj časa tudi v Zagreb. Župan Hribar je opisoval celjske razmere ter iz-ražal nado, da bodo gostje ponesli iz Ljub-ljane najboljše spomine. Vsled nepaznosti nekdanjih posestnikov prišlo je Celje Nem-cem v najem. Celjski Slovenci pa so odpo-vedali najemninsko pogodbo in pognali bodo tujca, odkoder je prišel. Nazdravil je sloven-skemu Celju. Dr. Dečko, pri nastopu Slovencev, ki v svojem boju ne bodo obu-pali, ter je želel, naj bi se Ljubljana na vseh poljih tako razvijala, kakor se razvija na zunaj. Napil je Ljubljani. V istem smislu je govoril g. dr. Hrašovec, gosp. Dragotin Hribar iz Celja je napiljal složnemu na-predku, ker Slovenec brez strankarstva bode močen. G. dr. Ravnikar napil je »Dram. društvu« in dramatični umetnosti, katero goje tudi Slovenci v Celju. S polunočnim vlakom vrnili so se gostje domov.

Družba sv. Mohorja. V soboto smo naznanili, da je odbor družbe sv. Mohorja prišel z razpošiljanjem letošnjih družbenih knjig. Letos bode romalo vsega skupaj 471.576 Mohorjevih knjig vsega slovensko ljudstvo. Za prihodnje leto pripravlja odbor daljšo povest »Za srečo!« dalje »Pamet in vera«, slovenskemu narodu v potrditev nje-gove vere, spisal I. M. Seigerschmied, »Zg. sv. pisma«, »Umni kletar«, »Slov. večernice« 53 zvezek, »Koledar družbe sv. Mohorja za leto 1902«. Vseh dohodkov je družba sv. Mohorja imela letos 177.551 K 16 h, stroškov pa 177.540 K 40 h. Slovenci, takoj na delo, da se prihodnje leto število Mohorjevih članov zopet pomnoži! Letos je družba na-predovala za 493 članov in šteje sedaj 78.596 udov.

Duhovniške zadeve na Štajerskem.

Č. g. J. Jurčič, župnik in dekan pri sv. Lenartu v Slov. Goricah, je postal oskrbnik župnije sv. Volbenka. — Kapelan pri sv. Lovrencu v Slov. Goricah je postal čast. g. Anton Ravšelj. — Razpisana je fara sv. Volbenka do 28. novembra t. l. — V Rim so odpotovali čč. gg. prelat Karol Hri-bovšek, stolni župnik v Mariboru, ka-nonik J. Bohinc, Jožef Sorglechner, župnik v Hajdini, in J. Kolarič, župnik v Porečah.

Primorske vesti.

V Podgori je umrla gospa Ivanka Kocijančič, veleposestnica in soproga bivšega goriskega deželnega po-slancu gospoda Andreja Kocijančiča. — V soboto smo priobčili vest, da namerava iti okrajni glavar v Gorici vitez Bosizio v pokoj. Namestnik bi mu bil namestniški svetnik Schwarz. — Poročila se je gdč. Ida Bolko, hči gospoda župana v Črničah, z gospodom Petrom Culotom, c. kr. po-morskim častnikom, sinom c. kr. mestnega šolskega nadzornika v Gorici. — Nadučitelj v Kanfanaru v Istri, gospod Jakec, je ime-novan učiteljem na c. kr. učiteljsku v Ko-pru. — Župnijski izpit sta napravila v Go-rici gg. Goršič, kapelan c. in kr. mornarice, in Ivan Maizlich.

Umrli je v Trzinu 20. t. mes. obče-spoštovan kolar in hišni posestnik Fortunat Kurnik v 79. letu svoje starosti. Bil je brat v Ljubljani leta 1886 umrlega stolarja Voj-teha Kurnik, ki je znan deloma po svojih pesmih, katere je sam zložil, deloma po na-rodnih pesmih in štirih zvezkih pregovorov, katere je nabral med ljudstvom. Pokojni Fortunat je zbral vse pesmi bratove ter si napravil debelo knjigo in spredaj prilepil sliko njegovo. Tudi ranjki je bil zelo na-darjen; speval je več nabožnih pesmic, sam si zvezal skoro vse knjige, poleg tega je bil izvežban tudi v risanju, zlasti kar se je ti-kalo kolarstva. Skoro ves prosti čas je po-rabil v to, da je z največjo marljivostjo pre-biral razne bolj ali manj učene knjige. Celu med obedom je imel vedno odprte knjige pred seboj. Vsako stvar si je iz posamnih mu posojenih knjig izpisal. Poleg drugih učenih del je prebral vse zvezke Hettinger-jeve apologije krščanstva. Bil je več let od-bornik Vincencijeve družbe. Da je bil po-kojni veren in zvest sin katoliške cerkve, mi ni treba posebej povdarjati. Svetila mu večna luč! —r.

Iz Ribnice pri Pohorju. Od 4. do 7. vinotoka smo v tukajšnji župnijski cerkvi obhajali tridnevno na čast Kraljici svetega Rožnega venca. Vdoli je to pobožnost preč. gospod Franc Javšovec, superior lazaretov iz Maribora, in vernike probujeval po izbo-rnih propovedih. V spovednici so poleg do-mačih dveh duhovnov tudi pomagali go-spodje: Jakob Košar, Adam Grušovnik, Fr. Klepač, Jože Črnko in Franc Slavič. Obha-jancev je bilo 1800. Vsem Bog plati!

Shod v Trbovljah. Včeraj popolu-dne je priredilo »Slovensko katol. delavsko društvo« v Trbovljah javen shod, katerega je otvoril č. gospod ondotni župnik s po-zdravom navzočih. Govoril je potem Gostin-čar o vzrokih ljudske bede, dalje o dr-žavnozbornski volitvi, pri kateri točki je po-jasnil načelne točke posamnih kandidatov, ki nastopajo v tem volilnem okraju. Zborovalci so pritrdili kandidaturi g. Žičkarja. Raz-govarjalo se je tudi o splošni krščansko-so-cijalni rudarski organizaciji, za kar so bili navzoči popolnoma vneti. Gospod društveni tajnik je navduševal navzoče k vztrajni de-lavnosti in neustrašenosti napram nasprot-

nikom. Slabo vreme je sicer zadržalo maršikoga, da ni prišel na shod, kljub temu se je shod izvršil povoljno.

Iz Janč. Nekaj o ranjchem predsedniku »Čebelarkega društva« dr. Fr. Lampetu, kanoniku v Ljubljani. — Dne 8. avgusta t. l. bil je tu imenovan gospod kanonik. Kaj ga je vendar pripeljal na ta samotni grič, bodeš morebiti prašal? Kakor je sam rekel, mikalo ga je semkaj, poleg krasnega razgleda, posebno tukajšno čebelarstvo, o katerem je večkrat kaj čital. Šel je imenovanega dne ob 4. popoldne iz Ljubljane, ter prišel, ker je pravo pot zgrešil, še le pozno v mraku, ves spehan in premočen semkaj. Ko se je nekoliko oddahnil, bila je prva njegova želja, da si ogleda čebele, in potem je bil skoraj celi večer najin pogovor o samem čebelarstvu. Veliko knjig je moral prebrati, ker je vedel povedati toliko zanimivega tudi o laški, ameriški, indijski in afriški čebeli. Posebno mi je dopadlo, ker je večkrat tako vesel ponavljal besedice: »veš ti, — jaz imam zato tako rad čebelice, ker mi podajajo toliko lepih naukov«. Bil je, ako smem tako reči, strasten čebelar. Želel si je dobiti čebele iz tukajšnjih hribov in obljubil sem, da mu jih preskrbim, čez zimo v svojem uljaku hranim in v spomladi, pred rojenjem, pošljem njemu v Ljubljano. Kako je bil tega vesel, kažejo besede, katere mi je pisal 14 dni pred svojo smrtjo, namreč: »panje treba 1 uro ali še dalje vzeti, da ne gredo čebele nazaj. Le močno! Tako sem že slaboten in vendar upam, da bodem v spomladi ogrebal Janške čebele. Zdrav! Ves Tvoj Fr. Lampe«. Želja se mu ni izpolnila. Bog ga je poklical, da mu poplača trud, s katerim si je, čebelicam enako, nabiral zakladov od zgodnjega jutra do poznega večera. Spominjajmo se, prečastni tovariši čebelarji, ranjkega gospoda predsednika v svojih molitvah in posnemajmo ga posebno v tem, da nam čebelarstvo ne boče samo v zabavo, temveč tudi v poduk. — Janč, dne 18. oktobra 1900. — Jan. Dobnikar, župnik.

Stavka v Trstu. Mnogo delavcev, ki so bili pozvani na pomoč proti stavkujočim železniškim delavcem v Trst, se je vrnilo domov, ker so uvideli, da bi izpodirivali domačine, ako bi pomagali južni železnici proti stavkujočim. Ta solidarnost ne ostane brez posledic na izid spora. — Kakor čujemo je v soboto južna železnica zopet dobila druge delavce. Južna železnica sicer noče opustiti akordnega dela, pač pa hoče akordno delo bolje plačati. Uradni listi javljajo, da bo radi tega mej delodajalcem in delavci še danes prišlo do sporazumljenja.

Iz Pazina, 20. t. m. Letošnja trgatav izvršila se je v najlepšem vremenu, kakeršnega ljudje že delj časa ne pomnijo. Grozdja natrgalo se je mnogo in to je dalo dobro vino. V tukajšnji okolici je cena sedaj od 12 do 16 kr. Letos se pričakuje več odjemalcev vinske kapljice, ker je v interesu trgovcev z vinom, da si v dobrem letu več blaga nakupijo. Drugi razlog, koji bi imel trgovino z vinom pospešiti, je pa ta, da se Italija letos nič ne hvali z vinskim pridelkom. Faktum je, da so Italijani letos v Dalmaciji kupovali grozdje. Mnogi si pa to tolmačijo tako, da se Italija na ta način pripravlja na obnovenje trgovinske pogodbe z našo državo. Tem potom hoče si zagotoviti slične pogodnosti, kakeršne uživa sedaj na škodo avstrijskih vinorodnih pokrajin. Prihodnost pojasnila bo, koliko so ta domnevanja resnična. Mi za sedaj vabimo slovenske trgovce, da si napolnijo svoje kleti s pristnim istrskim vinom, — ne pa z onim preko jadranskega morja. Kdor pride v Pazin ter se ne ve kam obrniti, naj vpraša za svet tukajšnje gospodarsko društvo, kojega predsednik je dr. Š. Kurelič, župan pazinski. Pri velikih trgovcih, koji ponujajo vino za zelo nizko ceno, naj bo vsakdo previden, ker drugače bi mogel tudi slabo istrsko vodo domov poslati.

Kake so volitve v Istri. Iz Pazina poroča »Edinost« poročilo, katero prinašamo brez komentara. Poročilo se glasi: Dne 17. oktobra, smo poslali v Poreč tri parisarje z namenom, da bi prepisali volilne liste. Pri družil se jim je tudi Stipe Pastorčić kakor volilec poreski. Na okrajnem glavarstvu se jim je zdalo, da tam ni list. Sli so na obidno. Tu jim je rekel občinski tajnik, ni

počakajo do 11. ure in pol, da pride župan. Ta je res prišel ob naznačeni uri, ali ni jim dovolil prepisa, ampak le upogled v listo. Brzjavili so na namestništvo v imenu Pastorčića, odgovora pa še danes, dne 18. oktobra niso dobili. Na občini so jim rekli tudi danes, da včerajšnja odločba ostane nespremenjena. Tu so jim rekli tudi, da so liste tudi na okrajnem glavarstvu, na tej oblasti so zopet oporekali temu. Sedaj bi bilo že prekasno, tudi ko bi prišlo dovoljenje, kajti material je ogromen. To so volitve!

Ljubljanske novice. Umrli stav Ljubljani g. Iv. Pušavec, c. kr. oficijal pri okr. sodišču v Kranjski gori in gospa Ivana Bončar, soproga pekovskega mojstra pred škofijo. — V grebenišno jamo padel je v soboto na Karlovski cesti šte. 2. nek vajenec. Obupno je klical na pomoč. Ako bi ne bila hitra pomoč na mestu, bil bi vajenec v gnojnici utonil. — Kanalizacija v Špitalskih ulicah je dovršena. — Ljubljanska je narasla 40 cm nad normalom. — Shod v kazini imajo danes ob 8 uri zvečer tukajšnji železničarji. — Pri zgradbi dež. dvorca je padel z odra delavec Kranjec ter se znatno poškodoval. — Prebrisan mesarski vajenec. Prusnikovega mesarskega vajenca Šircela je dobil včeraj zvečer stražnik v mesnici. Vprašal ga je, kaj išče. Deček mu je brez strahu dejal, da je prišel po meso, katerega doma potrebujejo. Danes je stražnik vprašal dečkovega gospodarja, ako so res potrebovali doma meso, a nihče ni o tem nič vedel. Deček je bil aretovan. Priznal je, da je imel poseben ključ, s katerim je hodil v mesnico krast meso, katero je potem dalje prodajal.

Prepovedana igra. V mariborskem »Narodnem Domu« so hoteli včeraj igrati Ogrinčovo veseloigro »V Ljubljano jo dajmo!« Magistrat je igro prepovedal. Ta prepoved je vzbudila upravičeno ogorčenje.

Nova zdravilnica. Pred nekaterimi tedni smo objavili poziv dr. Jana, vpokojenega magistratnega tajnika, ki vabi nevraštenike, naj mu naznani, ali bi vstopili v zdravilnico za bolne na živcih, katero namerava gospod dr. Jan ustanoviti v Gorjah pri Bledu. Precej prvi teden se jih je oglasilo okrog dvajset.

Kako se je cesar vozil v Gorico. Vožnja cesarjeva v Gorico nikakor ni bila jedna najlepših. Krivda zadene južno železnico, ki baje premalo pazi na stanje proge ter je tako cesarjev voz bil čisto vsled slabega železja na tiru prav krepko pomajan. Cesar se je pritožil, da ima južna železnica progo, na kateri dobivajo sunke celo uzorno zgrajeni vozovi cesarjevega dvornega vlaka, in zato je v petek moral prevoziti dvorni vlak še jedenkrat vso progo od Dunaja do Gorice, da se konstatujejo na progi nedostatki. Voziti se je moral z vlakom generalni vodja južne železnice dvorni svetnik dr. Aleksander Eger in prometni vodja ces. svetnik Emil Casper z nekaterimi višjimi uradniki.

Lep socijalnodemokratski agitator. Glavar težaških socijalnih demokratov Camber boče dne 25. t. m. stal pred sodiščem radi — javnega nasilstva potem izsiljevanja.

Za ognjegasco. Povodom petdesetletnice berolinske požarne brambe se vrši meseca junija in julija 1901 v Berolinu mednarodna razstava za rešitev proti ognju. Rok za zglastev za avstrijske razstavljalce se je podaljšal do 1. decembra t. l.

Vsi sveti na grobeh. Dne 1. novembra bodeta peli na pokopališču sv. Krištofa pevski društvi »Ljubljana« in »Slavec« in sicer »Slavec« ob 3. uri, »Ljubljana« pa ob 4. uri.

Nemškega krojača za Ljubljano iščejo ljubljanski Nemci po Celju. Dosedanji nemški krojači v Ljubljani so jim premalo »strammdeutsch«.

Krst nove ladije boče 29. t. m. v Pulju. V morje bodo tedaj spustili novo cesarsko ladijo »Szigetvar«.

Trgovsko društvo »Merkur« boče imelo meseca novembra svoj ustanovni občni zbor.

Baret državnih pravdnikov. Pravo sodno ministerstvo je določilo, da državni pravdniki smejo imeti baret na glavi le pri kazenskem plaidoyerju, ne pa mej razglasenjem obsodbe.

Šolo so zaprli v nekaterih vaseh občine Boh. Bistrice, ker je obolelo nad 180 otrok za dušljivim kašljem, mej katerimi je tudi jeden umrl.

Ulom na Viču. V soboto po noči ulomili so do sedaj neznani zlikovci v prodajalno M. Andrioli na Glincah. Tatovi so bili zjutraj, ko so šli ljudje v cerkev, prepodeni. Tatovi niso dobili veliko, ker je gospodinja ravno dan prej vzela iz predala 400 gld. Tatovi so pustili na mestu mnogo železnega orodja.

»Slavjanska Lira«, tamburaški glasbeni list, katerega izdaja g. H. Vogrič, je zopet pričela izhajati. Izšla sta sedaj 2. in 3. zvezek. Odslej bode izhajala »Slavjanska Lira« do konca leta po 2 zvezka, vsaki 25. dan meseca. Uredništvo in upravnništvo je sedaj v Tolminu na Goriškem. Naročnina in pisma naj se pošiljajo na naslov: Uprava »Slavjanske Lire«, Tolmin. (Goriško.)

Proti bosanskim železnicam. Trgovska zbornica na Reki je v četrtek imela sejo, katere se je udeležilo 21 članov. Komora je po daljši debati sklenila, da se odpošlje deputacija k ogerski vladi v Budimpešti s prošnjo, naj prepreči zgradbo železnice iz Sarajeva do Splita, ker bi škodila trgovini na Reki. Torej vse za Mažare in njihove »brate«!

Pivovarna v Pardubicah na Češkem je zgorela. Škode je 570.000 K.

Postaja Mentūd. Na neki kranjski postaji je bil nastavljen mlad uradnik. Neka jutra ne more najti vožnega listka za zahtevano postajo. Vlak se je že bližal, a listka ni in ga ni. Uradnik ves preplašen odhiti k stanovanju načelnikovega, začne trkati in kliče: »Gospod načelnik, prosim, povejte mi, kje je postaja Mentūd?« Načelnik si mane zaspane oči in premišljuje, toda zaman. Ne spominja se, da bi kdaj čul o tej postaji. Radovednost in uradnikove prošnje ga privzdignejo, da se urno ogrne v plašč in stopi k blagajni. »Kam se peljate, mati?« vpraša kmetico. »V Ljubljano,« mu urno odgovori. »Tako. Prej ste pa rekli v Mentūd, ali ne?« »Seveda sem rekla, ker je moja sosednja že naročila listek v Ljubljano, pa sem še jaz potrdila: men' tud!« Sedaj se je šele načelniku posvetilo, kje je postaja Mentūd.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj, 22. okt. Zastopniki češkega konservativnega veleposestva, Treuinfelsove skupine in Jugoslovanov so imeli tu sestanek, ki je trajal tri ure. Vlado je popolno soglasje v mnenju glede politične situacije in glede dispozicij za prihodnost. Gotovo je, da bodo imenovane skupine v državnem zboru združene. Sklepi in resolucije, ki so bile sklenjene na sestanku, izročene bodo strankam, katere zastopajo poslanci, združeni v imenovanih klubih, pa tudi Mladočehom in Poljakom. V kratkem se vrši v Pragi konferenca češkega konservativnega veleposestva, na kateri bode imenom Jugoslovanov referiral vit. Berks.

Trst, 22. okt. Železničarji delajo; pogajanje se nadaljuje. Delavci so ogorčeni napram zapeljivcem.

Praga, 22. okt. Grof Franc Thun je bil včeraj na Dunaju, kjer je konferiral z raznimi politiki. Izjavil je, da se politični položaj ni prav nič spremenil in da je bilo brezuspešno, da se je žrtvovalo njegov kabinet.

Praga, 22. okt. Danes je bil v Teresinu usmrčen nek vojak, ki je hotel ustreliti svojega korporala, a je obstrelil družega vojaka ter ga tako ranil, da je vojak umrl.

Petrograd, 22. okt. »Regierungsbote« objavlja izjavo finančnega ministra, glasom katere so neresnična poročila, češ da Rusija išče posojila v inozemlju, ker so lastni dohodki toliki, da bo mogoče pokriti tudi izredne stroške.

Berolin, 22. okt. Guverner nemške iztočne Afrike general Libert je obdolžen, da je dal pobiti 2000 ondotnih domačinov, ki niso mogli plačati davka.

Madrid, 22. oktobra. Ministerski predsednik Silvela odstopa z vsem svo-

jim kabinetom. Čuje se, da bode nje gov naslednik predsednik senata Arcaraga.

Durban, 21. okt. General Buller je včeraj odpotoval v Anglijo.

Johannesburg, 21. okt. Oddelek Angležev je odpotoval proti Boysenu in Klipriverbergu, ker se je tam prikazalo več burskih oddelkov.

Vojska na Kitajskem.

Berolin, 22. okt. Iz Tientsina poročajo 20. t. m., da je nemški poslanik Mumm odpotoval v Pekin.

London, 22. okt. Iz Tientsina se poroča: Grof Waldersee je obolel.

Pariz, 22. okt. Agence Havas poroča iz Pekina 18. t. m.: Paotingfu je Bailloudov oddelek prej zasedel, predno je dospel na mesto oddelek iz Pekina.

Washington, 22. okt. Ameriška vlada bo brzkone brezpogojno pritrčila nemško-angleški pogodbi.

Zaročenca.

(I' promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B—c.

(Dalje.)

Imel je v življenji že mnogo zamotanih in nujnih opravkov, a nikdar še taci kot tedaj; toda vendar je bil zaspan. Vest, ki ga je pekla prejšnjo noč, se še ni umirila, temveč mu je očitala še huje in glasneje njegove pregrehe; toda vendar je bil zaspan. Toliko let, s tolikimi skrbmi, s toliko predrznostjo in vstrajnostjo je vladal v svojem gradu, a vse to je uničil s par besedami. Sam je razveljavil neomejeno odvisnost svojih podložnikov, in njih brezpogojno pokorščino, suženjsko zvestobo, na katero se je toliko časa zanašal brez skrbi. Zamotal se je v mrežo homatij, v gradu je bilo vse narobe; toda vendar je bil zaspan.

On gre torej v spalnico, približa se postelji, katera je bila prejšnjo noč s trnjem postlana, in poklekne, da bi molil. V skrivnem in globokem koticu spomina najde res molitve, katerih se je kot deček naučil. Začne moliti, besede, katere so bile že toliko časa pozabljene, vró mu druga za drugo iz ust. Obidejo ga čudovito mešana čutila. Sladka radost — ker se je vrnil k nedolžnim navadam mladih let; redka otožnost — ko pomisli na prepad, ki zija mej tedanjo in sedanjost; vroče koprnenje — da bi ga pokora in vestnost privedli zopet bliže do nedolžnosti, katere ni mogel več doseči; hvaležnost in zaupanje v božjo pomoč, ki ga je tako daleč privela in s katero je že toliko storil. Potem vstane, vleže se in mahoma zaspi.

Tako je minil dan, ki je bil tako slaven, ko je naš pisec še živel. Če bi njega ne bilo, ne vedel bi nihče več o tem. Ripamonti in Rivola, katera smo gori omenili, pravita samo, da je oni nesrečni nasilnik po pogovoru s Federigom do cela spremenil svoje življenje za vedno. In koliko ljudij bere spise teh mož? Še manj kot to-le knjigo! Bog ve, če se je v dolini ohranil kak sled na ta dogodek! Kdo bi ga poiskal in našel, če ni posebno spreten? Pozneje se je zgodilo še več važnega in imenitnega.

Petindvajseto poglavje.

Prihodnji dan se v vasi Lucie in po okolici trga Lecco ni govorilo drugega nego o deklici, neznancu in kardinalu, vrhu tega pa še o nekom, ki je sicer zelo rad videl, da so ljudje o njem govorili, kar pa mu tedaj ni bilo prav nič všeč. Tá četrti je bil don Rodrigo.

Sicer so tudi že preje govorili o njegovih delih, a le posamezni in skrivaj. Treba je bilo, da sta se dva že posebno dobro poznala, da sta o tem prav od srca govorila. Saj se pa tudi ni nihče upal povedati vseh svojih mislij. Kadar je namreč opasno dati duška svoji jezi, ljudje ne pokažejo ali pa saj zadržujejo svojo jezo ali pa sploh niso jezni. A kdo bi ne popraševal in sodil sedaj, ko se je pripetil hrupen dogodek, v katerem se vidi božja roka, v katerem ste dve visoki glavi igrali važno ulogo? V jedni osebi se je združila ljubezen do pravice z njeno veljavo in močjo, v drugi pa se je nasilstvo ponižalo in je predrznost odložila orožje in se udala. V primeri s tema je bil don Ro-

drigo pravi pritlikovec. Vedel pa je vsakdo, da je mučil nedolžnost, da bi jo onečastil, zasledoval jo z nesramno trdovratnostjo, kruto silo, grdimi spletkami. Pri ti priložnosti so prišle na dan tudi druge hudobije tega gospoda. Vsakdo je govoril prostodušno, ker je vedel, da so vsi ž njim jedne misli. Ljudje so mrmrali, vriščali, seveda previdno, ker je imel don Rodrigo še vedno dovolj hlapcev.

Velik del tega ljudskega sovraštva je padel na njegove prijatelje in ljubljence. Jeziki so obirali gospoda mestnega sodnika, ki je vedno gluha, slep in nem za njegove hudobije, a vender so bili previdni, ker so se bali sodnikov baričev. Menj so se bali jezičnega doktorja Azzeca-garbugli, ki zmirom kuje spletke, in drugih prijateljev; kazali so s prstom za njim in jih pisano gledali. Zato se je tem gospodom zdelo bolj varno, ne pokazati se na cesti.

Dona Rodrigo potlači ta nenadna novica, saj je dan za dnevom pričakoval baš nasprotno. Dva dni ostane s svojimi bravi v gradu in se hujuje. Tretji dan pa odrine v Milan. Če bi ne bilo družega kakor to ljudsko klepetanje, morda bi navlaš ostal doma, ker je že tako daleč prišlo, da bi ljudem kljuboval. Poiskal bi priliko, da bi se maščeval za vrgel nad najbolj predrznim obrekovalcem. A ustraši se, ko izve, da kardinal tudi tja pride.

Grof stric o vsem ni vedel več, kar mu je povedal Attilo. Seveda bi grof-stric zahteval, da se don Rodrigo pri ti priložnosti po konci nosi in da si dá od kardinala kaditi. A sedaj! Vsakdo si lahko misli, kako bi naletel. Grof-stric bi to zahteval in si dal o vsem natančno poročati; ker je bilo treba ob tako važni priliki pokazati, kako da visoke glave čislajo njegovo rodovino. Da bi se ognil ti zadregi, don Rodrigo vstane nekoč za rana in se vsede v voz; Griso z drugimi bravi spredaj in zadaj. Ostali služabniki naj bi po njegovem ukazu prišli za njim. Potem pa zbeži kot begun, (dovoljeno naj nam bode, primerjati naše osebe s slavnimi junaki!) kot Katilina iz Rima, pihajoč od jeze in se roteč, da se kmalu vrne drugače, da pride po maščevanje.

Mej tem kardinal hodi po župnijah okrog trga Lecco. Ko je imel priti v vas Lucije, šla ga je velika množica čakati na cesto. Pri vходу v vas, tik hišice naših ubožic, je stal velik slavolok, narejen iz navpičnih kolov in poševnih tramov, odet s slamo in mahom, okrašen z zelenimi mirto-vimi vejicami in mladikami bodeče palme, mej katerimi so se razločile rudeče jagode. (Dalje sledi.)

Umrli so:

19. oktobra. Josip Toplak, kancelistov sin, 4½ leta, Emonska cesta 10, škrlatica. — Ana Habe, delavčeva hči, 8 mesecev, Tržaška cesta 19, želodčni in črevesni katar.

Cena žitu na dunajski borzi
dné 20. oktobra 1900.
Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 7 68 do K 7 70
» » pomlad	» 8 16 » » 8 17
Rž za jesen	» 7 56 » » 7 57
» » pomlad	» 7 79 » » 7 80
Turšica za jesen	» 6 68 » » 6 73
» » pomlad	» 5 37 » » 5 38
Oves za jesen	» 5 69 » » 5 70
» » pomlad	» 5 90 » » 5 91

Meteorologično poročilo.
Višina nad morjem 306·2 m, srednji zračni tlak 736·0 mm.

Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempe-ratura po Celziju	Vetravi	Nebo	Padavina v mm.
20. 9. več.	739·0	8·0	sl. jug	oblačno	
21. 7. juti	737·0	6·9	sl. jvzh.	dež	2·2
2. popol.	734·4	7·5	sl. svzh.	»	
21. 9. več.	731·6	7·0	sl. svzh.	dež	
22. 7. jut.	735·9	6·7	brezvetr.	oblač.	36·8
2. popol.	739·5	12·6	sr. jvzh.	del. oblač.	

Srednja temperatura sobote 8·6°, normale: 9·5°.
Srednja temperatura nedelje 7·1°, normale: 9·5°.

Kdor ima naprodaj
deželnih pridelkov
kakor: fižol, krompir itd., naj se obrne za-upno na podpisano tvrdo, katera prejema blago v komisijon in posreduje prodajo vsa-koršnega blaga proti primerni odškodnini.
Alojzij Grebenc
v Trstu 792 (20-20)
Ulica Torrente št. 30, 32,
pooblaščen javna tehnična in trgovina s prašiči in domačimi pridelki.

Krasne novosti
nagrobni
vencev
in
trakov
za vence
priporoča 900 3
Karol Recknagel,
Mestni trg št. 24.

Velika loterija za vojake-invalide Zadnji mesec.
z dobitki v zlatu in srebru.
Glavni dobitnik **60.000** kron
v gotovini z 20% odbitka.
Srečke za invalide po 1 krono
priporoča **J. C. Mayer** v Ljubljani. 118 6

Dunajska borza.

Dne 22. oktobra.	20 mark	23·55	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	106·—	Salmove srečke, 40 gld.	170·—
Skupni državni dolg v notah	20 frankov (napoleonov)	19·22	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	93·75	St. Genois srečke, 40 gld.	198·—
Skupni državni dolg v srebru	Italijanski bankovci	90·30	Prioritetne obveznice državne železnice	—	Waldsteinove srečke, 20 gld.	—
Avstrijska zlata renta 4%	C. kr. cekini	11·39	» » južne železnice 3%	322·50	Ljubljanske srečke	50·—
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron			» » južne železnice 5%	119·—	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	267·—
Ogerska zlata renta 4%			» » dolenskih železnic 4%	99·50	Akcije Ferdinandove sov. želez., 1000 gl. st. v.	6050·—
Ogerska kronska renta 4%, 200			Kreditne srečke, 100 gld.	389·50	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	778·—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.			4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	350·—	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	106·50
Kreditne delnice, 160 gld.			Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	42·25	Splošna avstrijska stavbinska družba	147·—
London vista			Ogerskega » 5	20·—	Montanska družba avstr. plan.	416·50
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj			Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12·40	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	450·—
			Rudolfove srečke, 10 gld.	60·—	Papirnih rubljev 100	255·—

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kučarstva izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l. Strobelgasse 2.

Pojasniti v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti.

naloženih glavnih.

Objava.
Naznanjam sl. občinstvu, da bodem
obrt umetnega in stavbinskega ključarstva
mojega rajnega moža
Ivana Spreitzer-ja
tudi v bodoče pod isto tvrdo dalje peljala in zatrjujem p. n. odjemalcem, da mi bo vedno skrb, da se istim povsem ustreže in tako vzdrži solidnost in eksaktnost dosedanje tvrde.
To mi boče tem lažje spolniti, ker sem dosedajnega večletnega poslovdja gosp. **Alojzija Miheliča** tudi za dalje pridobila in bode isti vedno trudljiv, da vstvarja enaka mojsterska dela v umetnem in stavbinskem ključarstvu, kakor rajni moj mož.
Priporočam se torej vsem veleccenjenim gg. arhitektom, stavbenikom, zidar-skim podjetnikom, prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter beležim
odličnim spoštovanjem
Marija Spreitzer.
951 3-2

Zadruga urarjev in optikarjev v Ljubljani.
Pozor!
Slučaji iz najnovejšega časa nas nagibajo, da vnovič opozorimo slav. občinstvo, da je trgovina s kuponi na blago in tako imenovani sistem snežnih kóp v trgovini prepovedan po ukazu c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dné 30. aprila 1900, št. 6227. Zadruga bo brezozirno postopala ob takih prestopkih.
Predsednik zadruge:
Janez Somnitz.
952 3-2

Šivalne stroje
priznana najboljšega izdelka za družine in obrtnike
priporoča 888 25-3
tovarniška zaloga šivalnih strojev
Ivan Jax v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Št. 34.313. **Ustanove.** 954 3-1
Dne 2. decembra oddati je pri mestnem magistratu ljubljanskem
cesar Fran Josipove jubilejske ustanove
namenjene onim mestnim revežem, ki ne dobivajo redne podpore iz ubožnega zaklada. — Teh ustanov je dvanajst in sicer dve po 50 K, deset pa po 40 K in je prošnje za njih podelitev vložiti do 20. novembra letos pri magistratnem vložnem zapisniku.
Mestni magistrat v Ljubljani,
dné 18. oktobra 1900.

Razglas. 955 3-1
Na prodaj je takozvano
„Štravsovo posestvo“
v Štepanji vasi poleg Ljubljane, skupno ali pa po parcelah. — Posestvo ima okoli 40 oralov najlepših njiv, travnikov in zaraščenih gozdov. Travniki in njive leže večinoma v Štepanji vasi, nekaj travnikov pa blizu Rudnika. Ravno tako leže gozdi blizu Štepanje vasi. Hiša in gospodarska poslopja so v najboljšem stanju, kleti, skladišča in hlev so obokani.
Domačija je posebno pripravna za vinsko trgovino v malem in velikem.
Natančne pogoje je poizvedeti pri podpisnem.
Dr. Mat. Hudnik,
odvetnik v Ljubljani, Kongresni trg št. 14.